

Vestjysk stædighed - og statsstøtte - tømte Vestersø

To regnspejle går og pirker lidt i gruset på vejen ud til den skæve pumpestation. En lilla klump strandasters bag dæmningen vækker minder om noget, der var engang, men det er flere menneskealdre siden, der var strandeng ud til Limfjorden. Her dyrkes byg, hvede, raps og græs til ensilage.

Markerne er i omdrift stort set helt ud til dæmningen, med masser af gylle hvert forår. Ved pumpestationen,

der ligger midt på dæmningen, er den centrale afvandingskanals stejle sider helt sortsvedne. Hvert år futes tagrørene af i kanalen, så de visne rør ikke stopper til i pumpehuset.

For vandmiljøet er det sikkert mindre belastende, at vegetationen brændes af, end at den sprøjtes væk, men kønt ser det ikke ud.

Til gengæld pløjes der helt op til den allerøverste kant af kanalen. Re-

sultatet må være massiv udsving af gyllegødning til Limfjorden. Der er bare ikke noget at komme efter, da vandløbet er kunstigt. Vandløbslovens krav om dyrkningsfrie bræmmer gælder ikke, så her kan landmanden følge sin egen natur.

Forureningen af fjorden bliver nu nok den samme, om vandløbet er kunstigt eller naturligt.

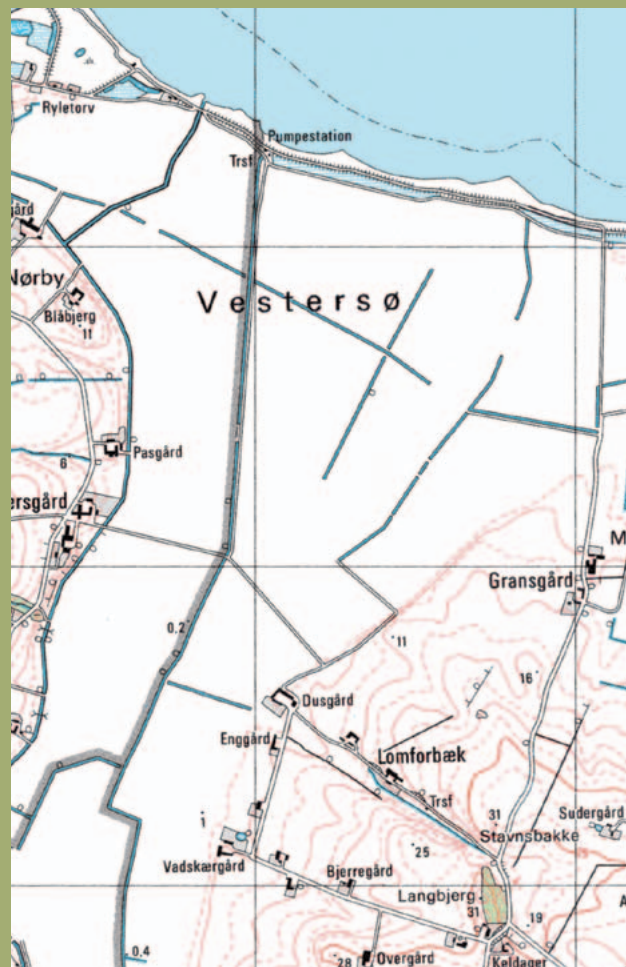
Oppe i nordvest er der en lavvands-

Vestersø (tidl. Vadskeer Sø)

Lavvandet strandlagune, seks kilometer nordvest for Lemvig. I alt 90 hektar vandflade. Inddæmnet og forsøgt afvandet første gang i 1869-71, men opgivet som urentabel allerede i 1871. Projektforslag til landvinding fra Hedeselskabet i 1905 og 1929, men først udtørret og kultiveret i 1951-56, med betydelig støtte fra Statens Landvindingsudvalg. Kortene er fra 1882 og 1988.

Lemvig Kommune.

Koordinater: 6272334, 454092.

sluse i dæmningen. Her løber Hove Å ud. Den er lagt op mellem to diger som en landkanal, der afskærer alle tilløb til den tørlagte sø og sender dem ud i fjorden. Vandspejlet i Hove Å ligger vel en meters penge over markerne nede i søen.

I tidernes morgen har Vestersø været en formidabel lagunesø, hvor bronzealderfolket padlede omkring i deres udhulede træstammer og jagtede fugl og fisk i det lune vand. Mæsket sig har de også i massevis af lækre østers, hvis skaller stadig dukker op i hobetal i pløjelagets fede klægjord.

Vi ved, at fiskeriet var rigt, indtil stormfloden i januar 1839 brat ændrede saltholdigheden i Limfjorden.

Frem til den endelige tørlægning i 1951 har den lavvandede sø med sine udstrakte rørbevoksninger uden tvivl huset enorme mængder af ænder, gæs og vadefugle på træk. Vestersø har formentlig været i klasse med Felsted Kog i Nissum Fjord eller den legendariske Vest Stadil Fjord.

Helt ringe er det nu heller ikke i vore dage. Når efterårets regnbyger har dannet pytter på markerne, er der pænt med krikænder på træk, og fra november græsser gæs i tusindvis på vintersæden.

Og så er der rådyr, som alle andre steder i landet.

For dyrt for englænderne

Tørlægningen af Vestersø kan kategoriseres som et af de særlige »englænder-projekter« fra anden halvdel af 1800-tallet.

I denne periode var engelske investorer og ingeniører særdeles aktive langs hele den jyske vestkyst. Systematisk opkøbte de koncessioner på retten til at tørlægge fjorde og søer fra Ringkøbing i syd til Thisted i nord.

I 1869 opkøbte et engelsk konsortium rettighederne til at inddæmme de store engstrækninger omkring Vestersø og Gjeller Sø. Som værn mod oversvømmelserne fra Limfjorden byggede man et langstrakt dige, der samtidig kom til at fungere som en 4800 meter lang dæmning for arbejdet med at udtørre de to lagunesøer.

Lodsejerne havde overdraget englænderne ejendomsretten til søerne. Til gengæld skulle de nye ejere holde engene syd for søerne afvandet. Der var tale om ca. 370 hektar fugtige engstrækninger. Efter datidens forhold var det noget af en mundfuld.

Om sommeren blev vandet pumpet fra engene og ud i søerne. Om vinteren dirigerede man vandet fra engene udenom de to søer og direkte til fjorden gennem to lavvandssluser i dæmningen.

På sydsiden af Gjeller Sø byggede englænderne en mindre sluse med

Gårdejer Christian Bjerg Madsen (1900-1962) var en initiativrig og foretagsom mand, der drev en omfattende handel med heste og en del med kreaturer, samtidig med at han drev Duggård. Med et utålmodigt, til tider heftigt temperament, kæmpede han energisk for at sikre de 14 mio. kr. i statsstøtte til det store landvindingsarbejde. Foto: udlånt af Anna Bjerg Madsen.

selvlukkende klap og stigning. Anlægssummen var i alt 38.000 kr. (2,3 mio. kroner i 2008-værdi), hvoraf de 12.000 kr. gik til den store sluse og 2200 kr. til den lille, men investorerne var ikke alene om at betale. Allerede dengang ydede det offentlige betydelige tilskud. Staten betalte de 12.000 kr., amtet 2000 kr., og de to lokale kommuner ydede tilsammen 2000 kr.. Alt i alt blev der hentet 16.000 kr. af de 38.000 kr. som tilskud fra offentlige kasser.

Projektet lykkedes, men tørlægningen blev alligevel opgivet efter få år.

Udgifterne til at pumpe oversteg, hvad der kunne indtjenes på den nyvundne jord i de tørlagte søer. Samme fejlregning ramte i de samme år tørlægningen af Flade-Ørum Sø ved Agger, som var et andet englænderprojekt, der også blev opgivet. Ved Flade-Ørum Sø blev der pumpet med mindst et kulfyret lokomobil, og det er sandsynligt, at også denne besværlige og kostbare energikilde har været anvendt ved Vestersø.

Englænderne stoppede angiveligt pumperne i Vestersø allerede i 1871, men forlod dog ikke området.

De inddæmmede arealer fik nu

Fra bronzealderen kendes kun ganske få stammebåde i Danmark. Lemvig Museum er så heldig at eje en af dem. Båden, der er udhugget i en enkelt stamme, blev fundet da man i 1952 tørlagde Vestersø. Da båden var i brug for knap 3000 år siden, havde den højere sider. Foto: udlånt af Lemvig Museum.

I takt med at vandet blev pumpet ud, foregik der et helt eventyrligt fiskeri i den næsten udtørrede sø. Især ål blev der stanget rigtig mange af, indtil det var endeligt slut i 1956. Foto: Tage Agerskov.

lov at gro til med tagrør, og det gav gode indtægter i hine tider. Diget mod Limfjorden blev fortsat vedligeholdt frem til 1895. Da brød en stormflod igennem, og søerne fyldtes helt med saltvand. Nu kastede englænderne håndklædet i ringen og rejste hjem.

Efter dæmningsbruddet og englændernes afrejse gik ejendomsretten til de to søer tilbage til lodsejerne. De havde til gengæld ikke mistet modet.

Hedeselskabet vil tørlægge, men får nej

I februar 1903 oprettede lodsejerne »Digelaget for Engdraget ved Vester og Geller Søer«.

Proprietær Mads Agger på Vadskjærgård var blandt de drivende kræfter, og i løbet af 1905 lod digelaget den gennembrudte dæmning reparere. Istandsættelsen kostede ca. 21.000 kr. (1,3 mio. kr. i 2008-værdi), som blev fremskaffet i form af et 30-årigt lån.

Hedeselskabet stod for ledelsen af arbejdet med at renovere og forstærke den 4800 meter lange dæmning.

Over de næste 50 år skulle Hedeselskabet gang på gang komme til at spille en afgørende rolle for Vestersøs skæbne.

Imidlertid var det ikke den endelige tørlægning, der var målet. Jorderne inden for dæmningen skulle fortsat

bruges til græsning. De bestod mest af moseagtige enge med dybt underlag af fed klæg.

Fra 1905 benyttede lodsejerne slusen som lavvandssluse om sommeren. I vinterperioden, derimod, blev slusen holdt åben i 2-3 måneder, så engene blev oversvømmet med saltvand til gavn for både kvalitet og kvantitet ved den følgende sæsons græsvækst og høslæt.

Ikke alle lodsejere var dog tilfredse med denne ekstensive driftsform.

De gik til Hedeselskabet, som i

1929 præsenterede et regulært forslag til tørlægning af Vestersø og forbedret afvanding af de tilgrænsende engarealer. Udgifterne blev anslået til 120.000 kr. (3,8 mio. kr. i 2008-værdi). Med 100 hektar søbund i Vestersø og 300 hektar omgivende enge ville den gennemsnitlige investering pr. hektar blive på 300 kr. (9500 kr. i 2008-værdi).

Dette projekt kom dog ikke til at nyde fremme.

Den verdensomspændende økonomiske depression, der udløstes i USA i oktober 1929 og ramte Europa og Danmark i det følgende år, fjernede det økonomiske grundlag for private investeringer i landvinding.

Limfjordskommissionen, der var nedsat af Rigsdagen, blev præsenteret for tørlægningsforslaget i 1933, da man inspicerede dæmningerne i området. Imidlertid fandt man forholdene i orden på »en i teknisk henseende tilfredsstillende måde«, så man havde ingen kommentarer til Hedeselskabets projekt.

De utilfredse lodsejere pressede dog stadig på. I marts 1934 blev der stemt i digelagets bestyrelse om »saltvandets fuldstændige udeladelse«, men forslaget afvistes knebent ved almindelig stemmeflertal.

Tiden var endnu ikke moden.

Pumpehuset hælder ludende mod fjorden, som var det ved at glide baglæns ned ad dæmningen. Hvad det faktisk også er, men sådan har det stået lige siden opførelsen i 1950'erne. Det lille rødstenshus blev bygget på et blødt fundament, som straks begyndte at skride. Henover døren løber der horisontale revner, tre-fire meter lange, trappen er helt skæv, men huset står der endnu.

Så skal det være

Først med landvindingsloven af november 1940 blev der skabt økonomiske forudsætninger for at realisere Hedeselskabets gamle forslag. Nu kunne lodsejerne hente totredjedele af udgifterne hjem i rene statstilskud, mens resten kunne finansieres fordelagtigt med et statsgaranteret lån.

Lodsejerudvalget havde desuden skiftet formand, og med den fremskridtsvenlige og energiske gårdejer Christian Bjerg Madsen i førersædet kunne det ikke gå for hurtigt med at udtørre søen. Bestyrelsen besluttede 21. december 1940 at anmode Hedeselskabet om at udarbejde et forslag til et statsstøttet landvindingsprojekt. Det skete blot fem uger efter landvindingslovens vedtagelse i Rigsdagen.

Hedeselskabet tog atter den gamle sag op, men først i 1944 forelå et revideret projekt. Ved en ekstraordinær generalforsamling 7. august 1944 blev det stemt om afvandingen af søen, og endelig blev det en god dag for ja-siden. 13.066 anparter ønskede projektet, mens blot 945 anparter sagde nej.

Den sidste hjælpende hånd fra staten fik lodsejerne så sent som i oktober 1958, hvor landbrugsministeriet bevilgede 50 pct. statstilskud til at nedlægge de 15 rørbroer over Vestre Landkanal, der netop var blevet opført for projektets støttepenge. De blev erstattet med syv jernbetonbroer. Projektet havde en overslagssum på 35.000 kr. (418.500 kr. i 2008-værdi). Man fik dog afslag på anmodningen om, at staten også skulle give tilskud til at oprense kanalen og til et serviceeftersyn på pumpens afløbsledning.

Helt nemt blev det alligevel ikke. Yderligere 15 år skulle gå, før regnskab for landvindingsprojektet kunne afsluttes. Og billigt havde det ikke været.

Lodsejerne pumper selv

Hos Statens Landvindingsudvalg modtog man lodsejernes ansøgning i foråret 1945, og den fik journalnummer 963. Budgetprisen ville være 830.000 kr. (15,7 mio. kr. i 2008-værdi) for forbedret afvanding af et areal på 388 hektar.

I november 1946 fremlagde Hedeselskabet et ændringsforslag, der reducerede prisen til 760.000 kr. (14,5 mio. kr. i 2008-værdi). Statens Landvindingsudvalg forholdt sig dog stadig afventende.

Derefter gennemførte Hedeselskabet en række jordbundsundersøgelser, der beviste, at jordbunden var af god bonitet i store dele af området med hovedsageligt dynd- og klægjord. Men heller ikke den rapport fik sat gang i sagsbehandlingen.

Lodsejerne var svært utålmodige efter at komme i gang med afvandingen, så da sagen trak ud, besluttede de at opstille deres eget pumpeanlæg ude ved slusen. Det skulle holde søens vandstand nede i en højde af 20-40 centimeter under normal vandstand i Limfjorden. For en ikke urimelig udgift kunne man få en tålelig afvanding af engene nærmest søen, men heller ikke mere. Det blev til et jævntstrømsanlæg med en beskeden ydelse på 10 HK. Anlægget blev startet i maj 1947 og pumpede frem til 1951.

I august 1948 fremkom Hedeselskabets ingeniører med endnu et ændringsforslag, der dog stadig opererede med statsstøtte på 760.000 kr. (13,7 mio. kr. i 2008-værdi).

Efter nogle justeringer kunne Statens Landvindingsudvalg endelig i november 1948 indstille projektet til gennemførelse med 60 pct. statstilskud og 40 pct. i statsgaranterede lån til lav rente.

Allerede i maj 1946 havde Naturfredningsrådet givet grønt lys for udtørringen. Heller ikke Fiskerimi-

nisteriet havde fundet, at sagen gav anledning til bemærkninger, og i en erklæring fra december 1949 kunne Danmarks Naturfredningsforening »efter sagens forelæggelse for vort naturvidenskabelige udvalg tillade os at udtale, at man ikke fra vor side finder tilstrækkeligt grundlag for at modsætte sig gennemførelsen af det foreliggende projekt«.

Nu manglede der blot den endelige godkendelse fra landbrugsministeriet – og pengene.

Utålmodige lodsejere

Selvom lodsejerne stod til at modtage en foræring i millionklassen, havde de svært ved at tøjle deres utålmodighed, da der først forelå en positiv indstilling. Nu var det bare »hit med pengene, og lad os komme i gang«!

Formanden for lodsejerudvalget, gårdejer Christian Bjerg Madsen, Dusgård, skrev et voldsomt rykkerbrev allerede i januar 1950 til Statens Landvindingsudvalgs ingeniørkontor. »Er det hele gået i papirkurven!« forlangte Chr. Bjerg at få at vide. »Vi regnede med Hedeselskabet og Dem, men bliver efterhånden lidt utålmodige. Andre steder går afvandingen sin gang. Vester Sø er lagt til side, har den ingen interesse! Ellers må vi prøve og henvende os andre steder.«

Landvindingsudvalget kunne dog berolige den ophidsede gårdejer med, at bevillingen var på vej. Den lød på 880.000 kr. som overslagssum (14,2 mio. kr. i 2008-værdi).

I korte træk gik projektet ud på at bygge en helt ny dæmning mod Limfjorden inden for det eksisterende dige, der lå meget tæt på vandet flere steder og derfor var stærkt udsat ved højvande. Mod øst skulle der bygges et mindre fløjdige i tilslutning til fjorddiget, der skulle beskytte mod oversvømmelser fra Gjeller Sø, i tilfælde af at det svagere fjorddige ud for denne sø skulle blive gennembrudt.

Vestersø skulle derefter tørlægges og engene drænes ved et kanalsystem, som ledede vandet frem til pumpestationen på fjorddiget. Vandet fra det ca. 2800 hektar store opland mod syd, som hidtil havde haft afløb til søen, skulle nu føres nordvest om søen i

den inddigede Hove Å, med udløb i fjorden gennem en lavvandssluse.

Oppumpningen af vand skulle ske ved hjælp af to eldreve pumper, der ville løfte vandet lidt mere end tre meter op. Hver pumpe havde en kapacitet ved denne løftehøjde på 400 liter i sekundet eller 24 kubikmeter pr. minut. På årsbasis skulle der udpumpes ca. tre mio. kubikmeter vand. Den gamle jævnstrømsmotor blev konverteret til vekselstrøm og fik lov at blive stående som en tredje motor.

For at skaffe el til pumperne måtte Holstebro Oplands Elektricitetsforsyning etablere en fire kilometer lang højspændingsledning med transformator.

I juli 1950 blev r. rate på 200.000 kr. frigivet af støtten til den omfattende sag, der var anslået til at vare i to år.

Sådan kom det nu ikke til at gå.

Både kanaler og budget skrider

Under arbejdet med at grave drængrøfter stødte arbejderne i sommeren 1953 på en flere meter lang, vanddrukken træstamme. Efterhånden som man fik den afdækket, viste det sig at være en velbevaret bronzealderbåd.

Der var tale om et meget sjældent og interessant fund, som i dag er udstillet på Lemvig Museum.

Søen viste sig dog også at rumme ubehagelige overraskelser. Tæt og vanskelig gennemtrængelig klægjord udgjorde bunden i flere meters dybde, og det voldte problemer.

I første omgang stod de nygravede kanaler fint i den tørlagte søbund, men snart begyndte de at skride ud over ganske store strækninger. Nærmest pumpestationen strakte skredene sig 40-50 meter ind fra kanalen. Visse strækninger måtte gentagne gange forsigtigt uddybes og opgraves på ny, før det efter to års arbejde lykkedes at få siderne til at stå så nogenlunde stabilt uden særlige sikringsforanstaltninger.

Engene, derimod, voldte ikke den slags problemer, så der kunne drængrøfterne straks graves til bunds. Allerede efter de første år var de tidligere engarealer kultiverede og tilsæede, og

Der pløjes helt oppe på kanten af den sortsvedne afvandingskanal, så der triller store klægklumper ned i vandet. Da der er tale om et kunstigt vandløb, gælder vandløbslovens krav om to meter dyrkningsfrie bræmmer ikke.

der blev høstet udbytter på 25 fold og derover.

Projektet kom til at vare seks år i stedet for de planlagte to. Det blev også noget dyrere end budgetteret. Allerede i sommeren 1953 måtte Hedeselskabet krybe til korset og meddele Statens Landvindingsudvalg, at man havde »overskredet det godkendte overslag med et beløb på 240.000 kr.«.

Hedeselskabets direktør Niels Basse, der var medlem af landvindingsudvalget, bemærkede lakonisk i brevet, at pengene jo var brugt, »hvorfor

der formentlig ikke er andet at gøre, end at tage meddelelsen om overskridelsen til efterretning«.

Sådan blev det, men dermed var det ikke gjort. Arbejdet skulle jo gøres færdig, så »de nødvendige penge til dækning af de resterende udgifter i sagen« skulle også stilles til rådighed. Reelt en blankocheck, da budgettet for længst var sprængt, og ingen kunne vide, hvad det ville ende med.

Og det kom til at kræve nok en forhøjelse af budgettet med næsten samme beløb, 218.000 kr., før projek-

Efter 50 års dyrkning fungerer den tørlagte Vestersø stadig udmærket som landbrugsjord. Den fede klæg er fortsat frugtbar, og her dyrkes gode afgrøder af byg, hvede, raps og græs til ensilage. De 90 hektar søbund deles stort set lige mellem en svineproduktion og en mallekvægbesætning.

tet var færdigt og betalt.

Hedeselskabet havde fejlberegnet afstrømningen, så det viste sig, at digerne langs Hove Å ikke kunne holde. Der måtte derfor konstrueres en række overløbsbygværker, som ved højvande leder vandet ind i pumpekanalen, en form for kontrolleret digebrud. Fejlen har uden tvivl både forsinket og fordyret projektet.

Det afsluttede regnskab fra 1958 landede på 1.336.047 kr. (16,3 mio. kr. i 2008-værdi). I nutidsværdi havde projektet overskredet bevillingen med 2,1 mio. kr. eller 14 pct.

Et livsværk

Tørlægningen af Vestersø og afvandingen af de omliggende engarealer blev Lemvig-egnens største landvindingsarbejde.

Gennem hele perioden var den drivende kraft gårdejer Christian Bjerg Madsen på Dusgård. Han havde købt gården i 1923, og helt tilbage fra de

unge år havde Bjerg Madsen drømt om at tørlægge søen, som gården havde et areal ude i.

Den 62-årige Christian Bjerg døde i december 1962 efter flere års sygeleje på grund af en gigtlidelse, men nåede altså at se projektet gennemført. Under stor deltagelse blev den fhv. gårdejer begravet fra Lemvig Valgmønehedskirke, hvor pastor Jakob Busk talte. Han sagde bl.a.:

»Vi må vist sige, at Chr. Dusgaard var i besiddelse af en ukuelig optimisme, indtil han blev slået ned. Han fik brug for sit medfødte lyssyn i de år, da han stred for gennemførelsen af det projekt, som så at sige blev hans livsværk. Ingen af os var i tvivl om, at det betød meget for ham at få den søbund dyrket op. Og selv om man ikke just er tilhænger af den slags landskabsændringer, måtte man beundre den ildhu og udholdenhed, hvormed han forfulgte sit mål. Og han nåede jo at se bølgede korn, hvor der før var vand og rørsær. Jeg husker tydeligt en rundtur derned, husker hans glæde ved at vise resultatet frem.«

En moderne svinefabrik er i dag rykket ind på Dusgård, helt nede på kanten af det inddæmmede, hvor Chr. Bjerg Madsen regerede i 1950'erne.

Ved besøget i september 2005 lå der et par døde svinesøer udenfor fabriks-hallen. De blåsorte, opsvulmede kadvare så uappetlige ud. Godt lugtede de heller ikke.

KILDER

Betænkning angående Dige- og Afvandingsforholdene ved Limfjorden. Afgivet den 25. januar 1934. Ministeriet for Offentlige Arbejder.

»Chr. Dusgaards jordefærd«-. 24. dec. 1962, Lemvig Folkeblad.

Forfatterens besøg på lokaliteten, 12. sept. 2005 og 27. sept. 2009 (foto).

Mail fra gårdejer Jens Husted, tidl. formand for lodsejerlaget, 1. nov. 2009.

Skovborg, Heine: Vestersøs klægbanker mellem Lemvig og Harboøre er nu under plov. Hedeselskabets Tidsskrift nr. 4, 78. årg. 25. marts 1957.

Statens Landvindingsudvalg, j.nr. 963. Rigsarkivet.

Fuglelivet i dag

Med tilladelse fra Dansk Ornitologisk Forening bringes her et uddrag af DOF-basen, der rummer et meget stort antal fugleobservationer fra alle betydningsfulde fuglelokaliteter i landet. Ønskes der en detaljeret og aktuel status for fuglelivet ved Vestersø, så brug dette link: www.dofbasen.dk

Herunder ses en oversigt over de 57 fuglearter og racer, som er registreret fra **Vestersø** pr. 2. oktober 2009. I parentes ses antallet af observationer og individer i alt.

Fiskehejre	(1/1)	Knortegås, Lysbuget	(10/2494)	Vagtel	(3/8)	Sølvmåge	(2/82)
Sort Stork	(1/1)	Knortegås, Mørkbuget	(2/8)	Engsnarre	(1/1)	Ringdue	(5/433)
Knopsvane	(3/20)	Rødhalsed Gås	(4/4)	Strandskade	(2/8)	Sanglærke	(3/113)
Pibesvane	(5/193)	Gravand	(6/91)	Klyde	(1/3)	Stenpikker	(1/1)
Sangsvane	(39/1508)	Pibeand	(1/9)	Hjejle	(28/29986)	Sjagger	(2/110)
Sædgås, Tajgasædgås	(1/8)	Rørhøg	(1/1)	Vibe	(18/2399)	Kærsanger	(2/4)
Sædgås, Tun- drasædgås	(3/29)	Blå Kærhøg	(14/14)	Almindelig Ryle	(2/775)	Allike	(2/270)
Kortnæbbet Gås	(62/61746)	Spurvehøg	(2/2)	Lille Kobbersneppe	(1/8)	Sortkrage	(1/1)
Blisgås	(6/730)	Musvåge	(27/100)	Storspove	(8/286)	Gråkrage	(3/182)
Grågås	(8/46)	Fjeldvåge	(5/5)	Rødben	(1/160)	Stær	(3/740)
Snegås	(2/4)	Tårnfalk	(9/11)	Svaleklire	(1/1)	Snespurv	(2/36)
Canadagås	(10/568)	Dværgfalk	(1/1)	Stenvender	(1/6)	Gulspurv	(2/8)
Bramgås	(32/17040)	Jagtfalk	(2/2)	Dværgmåge	(1/1)	Bomlærke	(6/1143)
Knortegås	(2/400)	Vandrefalk	(2/2)	Hættemåge	(1/150)		
		Agerhøne	(1/2)	Stormmåge	(5/3100)		